

מסורת הש"ס

(א) [ע"י חוס' לעיל פד: ד"ה והוא וכו']. (ב) צ"ב קג: א (צ"ב יא.).

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר ליה וכו'. דהא בשליח ב"ד מוקמינן לה כמו שפי' ר"ת וכו'. תמוה לי הא קושיות למי' שלח בלמנה א"כ מה הועילו בזה הא לר"ת פלוגתייהו בשלח ב"ד וס"ל דגם בזה שלח בלמנה ואדרכה בלאו שיעת ר"ת מילא טפי ד"ל דבשלח ב"ד לכ"ע שלח כדכיים וי"ל דהאי א"י מהמס' היא שלח היינו בשלח ב"ד וכו':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעולם וכו' דמה י"ב ס"ד דלמה ועיקר: (ב) תוס' ד"ה מוכרת וכו' ע"כ ההיא בלמנה: (א) וכו' וכו' ד"ה אמר דה"ל:

מוסף רש"י

בבתוליה. צ"י יוראל משמע שהיה בבתוליה של אגדה מהם כלום על ידי בעילה בין כדרכה בין שלח כדרכה. ויזון דלמיתכא נוגרת להסיורא, דלמיתכא נמיכר בעולה של כדרכה (יבמות טו.). בשדה בת תשעה קבין כו'. דקימא לן בפרק קמא דמילתין (צ"ב יא.). דשדה משו בטי קבין, דמתן ולא את הדעה עד שיהא בטי ק' קבין ליה וכו' קבין ליה, ולא את הגנה עד שיהא בטי קבין ליה וכו' וכו' קבין ליה, ר' עקיבא אומר בטי קבין רובע (רשב"ם קב:).

תוספות ר"ד

ההיא איתתא דתפסה כסא דכספא בכחובתה פי' מחיים דבעל תפסה דמהני תפיסה דמחיים במטלטלי ולא היה בה שיעור כתובתה לטוק היא תבעה מזוני אמאי לקמיה דרבא א"ל ליתמי וילי הבו לה מזוני לית חדש ל"י לדר"ש דאמר ל"א מקצת כסף ככל כסף שלח ל"י (רובא) (רובא) ב"ד לר"י מוכרת שלא בב"ד צריכה שבועה כיון כל אלמנה דלא תאפסה בעלה צוררי וכו' שלא נשבעה אין כדרכה מכירה א"ד אין צריכה שבועה דרשבעה זו הוא דב"ד משיבצים אותה ומיכרתה מכירה בלא שבועה והיתומים ישיבעוה לכשיורשו ויתביעו לך הכרזה אם היא צריכה הכרזה כמו ב"ד שאין רשאין למכור אלא במוכרה ואם מכרו שלא במוכרה אין מכירתן מכירה כדאמר לקמן א"ל הכרזה לא קשבינן לי דאריז' ארינ' אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה כלום פי' אם שמה שפי' א' ולקחתו לעצמה לא עשתה כלום שפי' רצונו היתומים להגבותה מעות לאחר זמן חזורים וגו' וס"ל אותה מזה היכי דמי אי דאכריז אמאי לא עשתה כלום אלא לא דלא אכריז ולעצמה הוא דלא עשתה קבלת מכירה זו לא מביד' ולא מיתומים לפיכך לא יצא הקרקע מרשות היתומים אבל היכי דשמה לאחרים נפקי

בתולים קיימין. לענין בעילה שלא נבעלה אפילו שלא כדרכה: **דכפסה כסא דכספא**. ולא היה צו שיעור כמובתה: **צריכה שבועה**. שלא גבתה יותר: **ששמה לעצמה**. לקחה שדה היתומים לעצמה בשומת כמובתה: **לא עשה ולא כלום**. ואם רצו היתומים להגבותה מעות לאחר זמן חזרין ונוטלין אותה:

מאן שם ליד. ממי קבלת מכירה זו לא מצית דין ולא מיתומין לפיכך לא ילא הקרקע מרשות היתומין אצל היכא דשמת לאחריו נפק מרשות היורשין שהרי נתנו לה חכמים רשות למכור: **ריספא**. מספוא. לשון אחר כסיתא גרם ע"י אלמוגים שקורין קור"ל: **מתני'** **שזה מאשים במנה נפקלה כמובתה**. דאמרין לה את אפסדת: **מכרה בטל**. שאותו דינר אין לה רשות למכור נמצא שכל המכר טעות שהרי צבת אחת היה: **לעולם מכרה קיים**. והיא תחזיר את הדינר ליורשין (א) דמה הפסידתן: **עד שיהא**. בלוגהא כדי שאילו לא היתה האוגהה היה משמייר בשדה צת משעה קבין או האוגהה עצמה משעה קבין והוא הדין אם נשאר ליתומים שם לצד האוגהה ט' קבין דכיון דיש ליתומים קרקע שם כשיעור שדה יאמרו לה אין לנונו למכור קרקע הראוי לנו אצל אם אין האוגהה ראויה להטערך לכדי שדה לא הפסידתן כלום: **ובגגה צת חלי קב**. שזה שיעור גנה: **ודדני ר' עקיבא**. ששמענו ממנו צמקוס אחר(א) צבית רוצע הוא שיעור גנה: **גמ'** **כאן**

ליורשין מכרה בטל רשב"ג אומר לעולם מכרה קיים עד שתהא שם כדי שתשייר בשדה (ב) בת תשעה קבין ובגגה בת חצי קב וכדברי רבי עקיבא בית רובע (היתה כתובתה ארבע מאות זוז ומכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים: **גמ'** **מאי שנא שזה מאתים במנה דאמרי לה את אפסדת שזה מנה במאתים נמי תימא אנא ארווחנא אמר רב נחמן אמר רב אבהו**

אלמנה ניזונת פרק אחד עשר כתובות

צח.

שיהו בתוליה קיימין בין כדרכה בין שלא כדרכה. פירוש צענין שאותן מקצת בתולים יהו קיימים בכל מקום ולא מצי למימר שלא כדרכה לא דלשתוק קרא מיניה:

מוכרת שלא בבית דין צריכה שבועה ב'. ואם תאמר מתני' היא צפרק השולח (געיין לד: ושם) דמתן אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה ואיכא למימר ההיא בלמנה מן האירוסין כרבי שמעון דלמר כל שאין לה מזונות לא תמכור אלא בצית דין ונראה לרבי דוחק ועוד קשיא לי דלפוס סוגיא דשמעתא לא פשט ליה רב יוסף מידי ואמאי תפשוט ליה דעל כרחך (א) בלמנה מן הנשואין היא מדקמני סיפא נמנעו מלהשציעה וא"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא בלמנה אצל גרושה משציעה אותה וטעמא דלמנה שאני דהיא הגאה דקא טרחא קמי יתמי אחיא ומוריא התיירא אלמא הוה מצי למפשט ממילתיה דשמואל דבלמנה מן הנשואין מיירי דאי מן האירוסין מיירי לא ש"ך למימר קא טרחא קמי יתמי שהיא עומדת בצית אציה אלא אומר רבי דהך שצוה לא משום כררי אלא כדפי' דקונטרס שלא גבתה יותר ולא מיציעא ליה במכרה למזונות שלא בצ"ד דהא לקמן פסיק הלכתא צריכה שבועה ואנן קיימא לן שני דצרים שאמר חנן הלכה כמותו דמתן לקמן (דף קה.) מי שהלך למדינת הים ואשמו תוצעת מזונות חנן אומר תשצב צסוק ולא תשצב בתחלה והוא צסוק היינו בשעת גציית כמובנה דהא לעיל בשליח הכותב (דף פח:) מוקי רבי ירמיה חנן כרבי שמעון דלמר כל זמן שתוצעת כמובתה יורשין משציעין אותה אינה תוצעת כמובתה אין יורשין משציעין אותה משמע דשום שבועה אין מוקיין אותה עד זמן תציעת כמובתה אלא נראה לרבי דצמוכרת

לכמובנה מיציעא ליה דתחלה קודם גציית כמובתה משציעין אותה שלא עכבה משל בעלה כלום ולאחר שמכרה נכסים שלא צבית דין ליגבות מן כמובתה מיציעא ליה אם חזרין ומשציעין אותה שלא גבתה יותר ואומר רבי דהך שצוה דמיציעא ליה לא כפי"ה שלא גבתה יותר אלא מיציעא ליה אי משציעין אותה שלא זולתה בנכסים וכן מוכת מדקאמר מיציעי לך הכרזה דהוי נמי שלא תזולז וכן פי' ר"מ. מ"ר: **ותיבעי דך הכרזה**. דמדמנעיה לך שבועה מכלל דפשיטא לך דלא צעי הכרזה דאי היה צעי הכרזה וכו' (דף קא:) שום היתומים ל' יום ואומר רבי הני מילי כשצית דין מוכרין דמכרה בטל ואין יכול לצב לדי הפסד מוכרת שלא בהכרזה והא דאמרין לקמן (דף ק:) צ"ד שמכרו שלא בהכרזה נעשו כמי שטעו בדבר משנה וחזרין מאי קא משמע לן תנינא שום היתומין כו' ומסיק הני מילי שלח אלמא דבשלית גופיה צריך הכרזה אע"ג דאי מחיל חזר לא קשה מידי חדא *דהא בשלית צ"ד מוקמינן לה כמו שפי' רבינו מס ועוד אפי' שלח דעלמא לא קשה מידי דלא אלמנה רצנן לשלח שימכור בלא הכרזה כמו אלמנה: **אלא** **אזו דלא אברו ב'**. תימה לי אחי היכי פשיט מהכא דלמא הא דקאמר רב נחמן אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה ולא כלום הא לאחר עשתה במכרה למזונות דאינה צריכה שבועה כדפי' לעיל והואיל וכן אינה צריכה הכרזה ואמר לי רבי דלא מפליג רב נחמן בין מוכרת למזונות למוכרת לכתובה: **דאמרי' זה מאן שם** א"ך. כלומר מי החזיקך באלו הנכסים שאין לך אדם שיכול לזכות בקרקע צצירו אם לא יחזיקוהו זה צ"ד אצל הא לא קאמר שומא ממס דאע"ג דליכא צ"ד מומחין צ"ד הדיוטות מיהא איכא דליתא דצדיא באלו מליאות (צ"מ ג. ושם) ומה שמחזיקין אותה אותם צ"ד הדיוטות לא תשיבא חוקה דיושצי קרנות הס ואין אלא בקיאי בשומא בעלמא ותמינה לרבי דהכא משמע דאם החזיקוה צ"ד היתה יכולה לעכב הקרקע לעצמה ובהמפקד (שם נח.) תניא המפקד אצל חצירו יין והחמיץ דבש והדגיש עושה להם תקנה ומוכרן צצ"ד וכשהוא מוכרן מוכרן ואינו מוכרן לעצמו כיולא צו כו' והא לא מצינו למימר דהא דקאמר צצ"ד היינו צרשות צ"ד אצל אם ידעו צ"ד השומא יכול לעכסם לעצמו דצירושלמי מסיק על ההוא מעשה דיוחנן חקוקאה דמיימין צצ"ק דפסחים (דף יג. ושם) א"ל לא ומוכרן צצ"ד אלמא אע"ג דהוה רבי קא יביע ליה רשותא ליוחנן חקוקאה הוה מנריך ליה מכירה צצ"ד ואומר רבי דהתם הוי טעמא משום חשדא והלכך קאמר שלא יעכב לעצמו ודוקא דצבר הנפקד כי התם שיך חשדא דכולי עלמא לא ידעי שצ"ד ידעו בשומא אצל הכא אלו הנכסים ידעו העולם שעל ידי צ"ד צאו לידה וגצי כיסתא דיתמי נמי כמו כן ידעו וליכא חשדא אי נמי הכא צבית דין עצמא הס המפקדיה הלכך יש לה לעכב על ידס אצל התם המפקד אחר אלא לא יעכבנו לעצמו ומיהו אהיהא דירושלמי מתמה רבי אמאי לא מוטיב צפקדון רשות צית דין לעשות הנפקד שלח למכור שלא צצ"ד לתקנה המפקד דקא צעי התם מכירה צבית דין הלא גצי מכירת קרקעות לנזרך האלמנה תקנו שלח ואיכא נמי למ"ד דהוה כדיינין ושומא התם צירושלמי צצ"ד הדיוטות קאי ואין לתמוה אי קרי ליה צית דין הואיל ולא קמני גציהו צ"ד גמור דהא קרי מכירת אלמנה שלא צצ"ד אע"ג דאיכא הדיוטות כדפרישית לעיל היינו משום דקמני גציהו צ"ד גמור: **אלמנה שמכרה שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה ב'**. צירושלמי פריך ויחזור המקס ומוקי לה רבי יוחנן כשהול המקס כשהוקיר המקס וריש לקיש אומר אין אונאה לקרקעות אמר רבי יוחנן אם היה דבר מופלג יש לו אונאה מתניתין פליגא אר' יוחנן אלו דברים שאין להם אונאה הקרקעות פתר ליה דצבר שאינו מופלג פי' ר"ח שלא הגיע אונאה עד

כל קיים: מ"ש שוה ר' בקי דאמרי' לה את אפסדת שוה ק' בר' נמי תימא אנא ארווחנא פי' תאמי ליתומים אני טרחתי והרחתי וחרתי אחר לוקח שקנאו ביוקר אותו הרווח יחי' שלי ולמה הוא ליתומים אמר ר"ע

כו א מיי פיז' מהל' אסורי ביאה ה' יד: כב ב מיי פיז' מהל' אשות ה' יד ופי"ח ה' כ סמג ענין מה טוש"ע א"ע ס' כג סעיף כו וס' קג סעיף ה: כב ג ד מיי פיז' שם ה' יד טוש"ע שם ס' קג סעיף כה וס' קג סעיף ה:

ל ה מיי פי"ח מהל' טוש"ע שם ק' קג סעי' ד: ל ו מיי פיז' מהל' אשות ה' טו סמג לאון קג טוש"ע א"ע ס' קג סעי' ו: לב ז מיי שם טוש"ע שם סעיף ז: לג ח מיי שם ה' טו טוש"ע שם סעי' ח:

לעני רש"י

קור"ל. א.למנ.

תוספות ר"ד (המשך) מרשות היתומים שהרי נתנו לה חכמים רשות למכור כי ההוא דאפקידו גביה פיסתא דיתמי פי' עצי אלמוגים אול שמה לנפשי' בם מאה זוז לסוף אייקר קב' בשית מאה אתו לקמי' דר"א א"ל מאן שם לך ומסיק תלמודא ושל ודאי צריכה שבועה ואין צריכה הכרזה פי' אבל צריכה היא למכור לפני בני אדם שהן בקיאים בשומא והוה שאמרנו צריכה ב"ד על היתומות שהמכור בפני ג' שהן בקיאים בשומא. (ענין לקמן בפ' שרי"ג דצריכה ליתבטל אומר תשצב בסוף ולא תשצב' שהוביח שם הרב דהאי דקאמר הכא וחלי צריכה שבועה דוקא כשמוכרת כנגד כל כתובתה אבל צריכה ליתבטל מן מקצתה והואיל ומשיירת ממנה א"צ שבועה כיוון שצריכה לישבע בסוף על החומר אין משביעין אותה בחתלה דומיא דמזונות שכו' שתובעת מזונות' ונתיים לה בלי' שהואיל וצריכה לישבע בסוף על כתובתה: **מתני'** אלמנה שיהיה כתובתה ר' ומכרה שוה ק' ודינר בקי מכרה בטל ואפי' היא אומרת אחריז את הדינר ליורשם אחרים פי' שאומר דינר א"ל השכר למכור נמצא שכל המכר בטעות היה שהרי בבא"ה הי' רשב"ג לעולם מכרה קיים עד שתהא שם כדי שתשייר בשדה בת ט"ק וביגניה חצי קב דכדברי ר"ע בית רובע קב פי' מכרה קיים והיא תחזור את הדינר ליורשין כמה שהפסידת עד שיורא באותו אונאה שיעור שאם לא היתה האונאה הי' משתייר ליתומים קרקע שיעור שיהא לא קשבינן חשוב (או אם נשאר ליתומים) (א) ודאי זה המוטע שנתנת להצטרף עמו אז ודאי מכרה בטל ואומרים לה אין רצוננו למכור הקרקע שלנו: היתה כתובתה י' מאות זוז ומכרה לזה בקי' ולזה בקי' ולאחרון שוה ק' ודינר בקי' שאחרן בטל של

(א) ליתומים שם לצד האוגהה משעה קבין. כ"ל וכו' צע"י.